

Svar på motion från Samuel Skånberg (V) om bättre integration genom tryggare boende

Sammanfattning

Samuel Skånberg (V) har lämnat en motion där han tar upp boendesituationen för personer som har avslutat sin etableringsperiod.

Motionären föreslår att standardtiden för ett korttidskontrakt för dessa personer som anvisats till Hanninge sätts till fyra år samt att det ska vara möjligt att kunna förlänga kontrakten efter individuell prövning där extra hänsyn ska tas till om det finns barn med i bilden.

Socialförvaltningen tolkar och tillämpar reglerna i bosättningslagen utifrån lagens förarbeten samt den praxis som finns på rättsområdet. Kommuner har valt olika praxis i bosättning av nyanlända. Förarbetena till lagen ger ingen tydlig vägledning avseende hur bosättningen ska ske samt hur lång tid kommunens skyldighet varar. Hanninge kommun har valt att ge möjlighet till ett bostadskontrakt på två år. I och med denna redogörelse anser förvaltningen motionen vara besvarad.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse 2019-04-09 - Svar på motion från Samuel Skånberg (V) om bättre integration genom tryggare boende
- Beslutsunderlag 2019-03-05 - Motion från Samuel Skånberg (V) om bättre integration genom tryggare boende

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse som sitt svar till kommunfullmäktige.

Siw Lidestål
Förvaltningschef

Ingrid Månsson
Avdelningschef

Bakgrund

Motionärens förslag

Samuel Skånberg (V) har lämnat en motion där han tar upp boendesituationen för personer som har avslutat sin etableringsperiod.

Motionären föreslår att standardtiden för ett korttidskontrakt för dessa personer som anvisats till Haninge sätts till fyra år samt att det ska vara möjligt att kunna förlänga kontrakten efter individuell prövning där extra hänsyn ska tas till om det finns barn med i bilden.

Motionären hänvisar till kommuner i länet som väljer att erbjuda ett längre korttidskontrakt än två år. Botkyrka, Huddinge och Sollentuna är några exempel. Botkyrka har ett kontrakt på fem år kontrakt för att ge en reell möjlighet till etablering för nyanlända. Majoriteten av länets kommuner ger möjlighet att förlänga kontrakten om det behövs.

Motionären menar att det underlättar integrationen om kommunen erbjuder en längre kontraktstid än två år för de personer som omfattas av bosättningslagen.

Gällande regler och riktlinjer

Bosättningslagen

Sedan 1 mars 2016¹ är kommuner skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. Kommunen får inte erbjuda boende i en annan kommun.

Lagen anger inte närmare hur bosättningen ska ske samt i hur lång tid kommunens skyldighet varar.

Socialnämndens beslut

Kommunstyrelsen i Hanninge kommun beslutade² en modell som innebär att erbjuda mottagna flyktingar en genomgångslägenhet med andrahandskontrakt med avstående från besittningsskydd under två år (vilket motsvarar etableringsperioden). Under boendetiden ges bosocialt stöd som syftar till att ge stöd till att kunna hitta ett eget kontrakt .

Socialnämnden beslutade³ om särskilda riktlinjer för genomgångslägenheter för bostäder till nyanlända. Enligt riktlinjerna får kontrakten löpa max två år vilket motsvarar den nyanländes maxtid i arbetsförmedlingens etableringsprogram. Efter etableringsperiodens utgång jämförs den nyanlända med andra Hanningebor. Vilket medför att kontraktet förlängs med stöd av socialtjänstlagen

---

¹ Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

² 26 oktober 2015 (§ 258)

³ 14 december 2016 (§ 198) samt 13 februari 2018 (§ 7)

utifrån samma kriterier och bedömningar som eventuellt andra Hanningebor som saknar bostad.

Under hyrestiden ska hyresgästen söka andra boendialternativ för att klara sitt boende på egen hand. Detta sker genom att hyresgästen ställer sig i olika bostadsköer och söker olika bostadslösningar. Inför hyrestidens utgång utvärderas boendepelanen.

Lidingö och Solna stad tolkar och tillämpar bosättningslagen på samma sätt som Hanninge kommun.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliet i samarbete med avdelningen arbete och försörjning och i samråd med lokalförsörjningsenheten.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens tolkning av bosättningslagen

Förvaltningen anser att rättsläget är oklart när det gäller omfattningen av kommunens ansvar för bosättning av nyanlända enligt bosättningslagen 5 §. Detta riskerar att medföra en större rättsosäkerhet för den enskilde och kan undergräva likabehandlingsprincipen i kommunallagen. Bosättningslagen anger inte om eller hur behovsprövning ska göras, hur bosättningen ska ske eller hur länge kommunens ansvar varar, samt i vilken uträkning en kommun kan ställa krav på de nyanlända att söka bostad utanför

anvisningskommunens gränser. Det finns ingen övergripande rådgivning till hur lagen bör tolkas och tillämpas.

Det finns en dom från Kammarrätten i Stockholm.⁴ Kammarrätten fastslår att det inte strider mot gällande lag att kommunen erbjuder bostad med stöd av bosättningslagen endast under den tid personen ingår inom etableringsprogrammet.

Förarbetena till lagen anses inte ge tydlig vägledning. Regeringen skriver i förarbetena att lagens intention är att kommunerna i *så stor utsträckning som möjligt* bör erbjuda de nyanlända som omfattas av anvisningar permanenta bostäder. Det kan dock inte uteslutas att kommuner kommer att bli tvungna att erbjuda tillfälliga bostäder för att kunna fullgöra sin skyldighet. För att inte begränsa den flexibilitet som är nödvändig för att kommunerna vid behov ska kunna erbjuda boenden av mer tillfällig karaktär bedömer regeringen att det inte är lämpligt att i lagen reglera vilken typ av boende som avses.⁵ I övrigt hänvisas till kommuners generella bostadsförsörjningsansvar.⁶

Bostadsförsörjningsansvaret innebär att varje kommun har ett övergripande ansvar att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen är att skapa

---

⁴ Mål nr 4155-18

⁵ Prop. 2015/16:54 sid. 18

⁶ Prop. 2015/16:54 sid. 17

förutsättningar för alla kommuninvånare att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.⁷

Enligt kommunallagen är kommunerna skyldiga att behandla sina medlemmar lika, jämlikhetsprincipen, om det inte finns sakliga skäl för något annat – likställighetsprincipen.⁸

Begreppet sakliga skäl syftar till att markera krav på objektivitet vid bedömningen av de skäl som kunde tänkas motivera en särbehandling av kommuninvånare. Kommuner måste kunna motivera en särbehandling av vissa kommunmedlemmar både sakligt och objektivt om det inte finns uttryckligt lagstöd för en sådan behandling.⁹

Bestämmelsen i bosättningslagen kan bedömas vara alltför generellt hållna för att ligga till grund för en särbehandling av vissa kommuninvånare och frångå likställighetsprincipen över tid.

Nyanlända som anvisats till Hanninge från den 1 mars 2016 då bosättningslagen trädde i kraft tilldelas inte fortsatt bostad efter etableringstidens utgång med stöd av bosättningslagen. Om den enskilde efter etableringstidens slut inte lyckas ordna

---

⁷ Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

⁸ Kommunallag (1991:900) 2 kap. 2 § jfr. Kommunallag (2017:725) 2 kap. 3 §

⁹ Prop. 1990/91:117 s.149

eget boende har den enskilde istället möjligheten att ansöka
bistånd enligt socialtjänstlagen.

Enligt socialtjänstlagen kan den enskilde ha rätt till tillfälligt
boende om denne inte kan lösa sin bostadssituation på egen
hand. Förvaltningen gör då en individuell bedömning i det
enskilda fallet utifrån socialtjänstlagen för varje person som
söker bistånd i form av tillfällig bostad. Det handlar då om
fortsatt tillfälligt boende.

Förvaltningen bedömer att det medför en normalisering av de
nyanländas rättsstatus att de efter etableringsperiodens
utgång på samma villkor som alla andra kommuninvånare får
möjlighet att få sitt behov av bostad prövad enligt
bestämmelserna i socialtjänstlagen.

En handläggning inom ramen för socialtjänstlagen är avsevärt
tydligare och ger förvaltningen de verktyg som behövs för att
stödja och motivera den enskilde att söka och hitta en bostad.
Det ger den enskilde bättre rättssäkerhet samt möjlighet för
socialsekreterare att göra individuella bedömningar och
beakta barnperspektivet i handläggningen

En generell förlängning för alla

Vissa kommuner har valt att göra en generell kontraktstid
mellan två till fyra år eller sex år. Medan andra kommuner har
motsvarande tolkning som Haninge.

Förvaltningen vill uppmärksamma att det inte föreligger lagliga hinder att olika kommuner väljer tolka att och tillämpa lagen på olika sätt när det finns så pass stort tolkningsutrymme.

Förvaltningen ser att en generell förlängning av kontraktstid skulle leda till fortsatta svårigheter att lösa bostadsbristen i kommunen. Det skulle öka bosättningstiden i kommunens etableringslägenheter och försena flytt till egen bostad och till ett självständigt liv. Däremot skulle en längre tid kunna ge vissa individer ökade möjligheter att koncentrera sig på studier och att finna ett inträde på arbetsmarknaden.

Tillgången till lägenheter

Kommunens etableringslägenheter är i huvudsak av tre slag, hyreslägenheter från hyresvärdar, hyreslägenheter från privatpersoner samt bostäder med tillfälligt bygglov. Personer som erbjuds etableringslägenheter avstår även från besittningsrätten. Avstående från besittningsrätten kan ske upp till fyra år.

Personer som bor i hyreslägenheter som kommunen hyr från *privatpersoner* har en mycket svag eller obefintligt besittningsrätt. Fastighetsägarens intresse att förfoga över sin bostad väger i regel tyngre.

En generell förläggning utan koppling till socialtjänstlagen skulle innebära att personer som bor i hyreslägenheter från

hyresvärdar får en besittningsrätt. Det skulle i praktiken betyda att dessa personer har gått före andra i bostadskön.

Påverkar Haninges tvåårsregel etableringen på arbetsmarknaden?

Det finns en diskrepans mellan den lagstadgade etableringsperioden, som i regel är 24 månader, och den *faktiska*. Med den *faktiska etableringsperioden* menas den faktiska tiden som det tar för den nyanlände att bli etablerad på arbetsmarknaden. Den faktiska etableringsperioden är individuell och den är ofta längre än de 24 månader som det stadgas i lagen.¹⁰ Förvaltningen anser att hanteringen av denna diskrepans lämpligast hanteras genom att rätt till bostad provas efter den enskildes individuella förutsättningar och behov inom ramen för socialtjänstlagen. Det sker på samma sätt som för andra personer som är arbetssökande och som saknar bostad och som är i kontakt med socialtjänsten.

Bostadsbrist

Det råder en fortsatt svår bostadsbrist i storstäder i kombination med hög arbetskraftsbrist, så även i Stockholmsregionen. Fler flyktingar har anvisats till kommuner där det finns bättre anställningsmöjligheter, det

---

¹⁰ Lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

vill säga storstadslänen. Samtidigt är bostadsbristen i storstadslänen en utmaning för en god etablering.

Förvaltningen anser att arbetet med bostadsbristen bör hanteras på samma sätt för samtliga kommuninvånare i Hanninge.

Fortsatta behov

Förvaltningen anser att det är viktigt att det finns verktyg att ställa krav, motivera och stödja personer som bor i kommunens etableringslägenheter och genomgångslägenheter till att flytta till eget boende.

Juridiska verktyg – Det ovan refererade beslut som socialnämnden fattade ger ett tydligt och rättssäkert verktyg för förvaltningen att ställa krav på bostadssökande. Det ger förvaltningen möjlighet att på lagliga grunder neka personer, som faktiskt har möjlighet att ordna sitt boende på annat sätt. Samtidigt frigöra bostäder till personer som är i behov av bostad av sociala skäl och som inte har möjlighet att ordna sin bostad själva.

Beslutet ger även förvaltningen möjlighet att förlänga bostadskontraktet för de personer som är aktivt bostadssökande för att hitta andra boendelösningar.

Ekonomiska verktyg – Förvaltningen ser behov av att socialnämnden bör få rätt att under vissa förutsättningar

lämna kommunala hyresgarantier till personer som bor i kommunens etablerings- och genomgångslägenheter.

Förvaltningen anser att andra möjligheter som bidrar till utflytt från kommunens etablerings- och genomgångslägenheter bör utredas och övervägas. I sammanhanget kan nämnas *förtur i bostadskön* och *övertagande av hyreskontrakt*.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen